

انجام شناسی تطبیقی

بر اساس

حکمت ملا صدر و امام خمینی(س)

محمد امین صادقی ارزگانی

سروشانه	: صادقی ارزگانی، محمدامین، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور	: انجام‌شناسی تطبیقی بر اساس حکمت ملاصدرا و امام خمینی(س)/ محمدامین صادقی ارزگانی.
مشخصات نشر	: تهران: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، مؤسسه چاپ و نشر عروج، ۱۳۹۳
مشخصات ظاهري	: ز، ۳۲۱ ص.
شابک	: ۹۷۸ - ۹۶۴ - ۲۱۲ - ۳۷۰ - ۴
وضعیت فهرستنیویس	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۳۲۵ - ۳۲۱: همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: خمینی، روح‌الله، رهبر انقلاب و بنانگذار جمهوری اسلامی ایران، ۱۲۷۹-۱۳۶۸--
رده‌بندی کنگره	: دیدگاه درباره معاد / صدرالدین شیرازی، محمدبن ابراهیم، ۹۷۹ - ۱۰۵۰ ق. --
رده‌بندی دیوبی	: نظریه درباره معاد / معاد.
شناسه افزوده	: مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س)، دفتر قم، مؤسسه چاپ و نشر عروج.
رده‌بندی کتابخانه ملی	: DSR ۱۵۷۴ / ۵ / ۵۶۰
کد / م	: ۲۸۹۸

مؤسسه چاپ و نشر عروج

انجام‌شناسی تطبیقی بر اساس حکمت ملاصدرا و امام خمینی(س)
نویسنده: محمدامین صادقی ارزگانی
ناشر: چاپ و نشر عروج (وابسته به مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی(س))

چاپ دوم ۱۴۰۳

شماره ۵۰۰ : خد

قیمت: 101022000100003

انجام‌شناسی تطبیقی

• خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و خرواری، فروشگاه مرکزی، تلفن: ۶۶۴۰۰۹۱۵ - دورنگار:

• خیابان انقلاب، تقاطع حافظ، فروشگاه شماره ۱، تلفن: ۶۶۷۰۱۲۹۷

مرکز پخش: • خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای زاندارمی، فروشگاه شماره ۲، تلفن: ۶۶۹۵۵۷۳۷

• حرم مطهر حضرت امام خمینی(س)، ضلع شمالی، فروشگاه شماره ۳، تلفن: ۰۵۵۰۰۳۸۰۱

• کلیه نمایندگیهای فروش در استانها

نشانی الکترونیکی: pub@imam-khomeini.ir

فهرست مطالب

۱	مقدمه ناشر
۲	مقدمه مؤلف
فصل اول: سیمای مرگ یا آغاز فرایند جدید تکامل انسان	
۴	۱. چیستی مرگ
۹	۲. سر ناخوشایندی مرگ
۱۴	۳. راههای نجات از مرگ هراسی
۲۰	تحلیل رویکرد سینوی در مسأله
۲۶	آثار و فواید مرگ‌اندیشی
۳۱	مرگ پدیده وجودی یا عدمی؟
۳۵	حکمت و ضرورت مرگ در چند نگاه
۳۶	۱. نگاه ظاهری‌بینانه به مسأله
۳۸	۲. نگاه حکیمانه به مسأله
۴۳	۳. نگاه عارفانه به مسأله
۴۶	اقسام مرگ
۵۴	هنگامه مرگ
۵۶	فرشتة مرگ
۶۰	تجلى ولایت به هنگام مرگ
۶۴	پاسخ شبیهه تناسخ

فصل دوم: سیمای بزرخ یا تداوم فرایند حیات و تکامل انسان

۷۴	۱. چیستی بزرخ
۷۷	۲. بزرخ مصدق قبر حقیقی
۸۲	۳. ارتباط بزرخ و قبر خاکی
۸۵	۴. فلسفه تدفین
۸۸	۵. فلسفه تلقین
۹۳	۶. فلسفه زیارت اهل قبور
۹۶	مبانی و حیانی مسأله
۹۹	مبنا فلسفی مسأله
۱۰۴	مبنا عرفانی مسأله
۱۰۸	مبنا تاریخی
۱۱۱	جمع‌بندی و نتیجه بحث
۱۱۴	۷. فلسفه فشار قبر
۱۲۲	۸. راه نجات از فشار قبر
۱۲۸	۹. دیدار مردگان با بازماندگان
۱۳۰	۱۰. دیدار مردگان با همدیگر
۱۳۳	۱۱. تمثیل بزرخی اعمال
۱۳۶	۱۲. تحلیل مسأله تجسم اعمال در بزرخ
۱۴۲	۱۳. مدت توقف در بزرخ
۱۵۱	تکامل بزرخی
۱۵۶	تبیین مبانی فلسفی مسأله
۱۵۷	۱. مبنای فارابی و نقد صدرا و امام خمینی <small>ره</small> بر آن
۱۶۰	۲. مبنای سینوی
۱۶۳	۳. مبنای اشراقتی

۱۶۴	۴. مبنای صدرایی
۱۶۸	۵. مبنای امام
۱۷۳	مبنای عرفانی مسأله
۱۷۶	جمع‌بندی و نتیجه بحث

فصل سوم: قیامت یا سرانجام فرایند تکامل انسان

۱۸۳	چیستی قیامت و معاد
۱۸۹	تحلیل تطبیقی مسأله
۱۹۳	فلسفه برخی نام‌های قیامت
۱۹۵	برخی دلایل معاد
۱۹۷	۱. برهان حکمت و فطر
۲۰۰	۲. برهان حکمت و عدالت
۲۰۳	۳. برهان تکامل جوهری
۲۰۷	مبانی فلسفی معاد
۲۰۸	۱. اصالت وجود
۲۱۱	۲. عینیت و تشخض وجود
۲۱۲	۳. تشکیک وجود
۲۱۳	۴. حرکت جوهری
۲۱۶	۵. هویت و شیئت شیء
۲۱۸	۶. چگونگی وحدت شخصی نفس
۲۲۱	۷. هویت و تشخض انسان
۲۲۳	۸. تجرد قوه خیال
۲۲۴	۹. قیام صدوری ادراکات نفس به آن
۲۲۷	۱۰. چگونگی خلاقیت نفس بعد از مفارقت از بدن طبیعی

۲۳۲	۱۱. حضور انسان در عوالم هستی
۲۳۵	جمع‌بندی و نتیجه مبانی یاد شده
۲۳۷	رویکردهای معاد جسمانی
۲۳۸	۱. رویکرد کلامی مسأله
۲۴۱	۲. رویکرد فارابی و سینوی به مسأله
۲۴۵	۳. رویکرد صدرائی به مسأله
۲۴۹	۴. چالش‌های نظریه صدرائی در باب معاد
۲۵۲	۵. رویکرد امام خمینی <small>رهنما</small> به مسأله
۲۵۶	جمع‌بندی و نتیجه بحث
۲۶۳	پاسخ به شباهه آکل و مکول
۲۶۵	چیستی پل صراط
۲۷۰	چیستی کارنامه اعمال
۲۷۴	چیستی میزان عمل
۲۷۷	تجسم اعمال
۲۸۵	جلوه‌ای از اسرار بهشت
۲۸۵	۱. چیستی بهشت
۲۹۰	۲. اقسام بهشت
۲۹۳	۳. جایگاه و محل بهشت
۲۹۷	۴. درهای انسانی بهشت
۲۹۹	۵. فرایند تکامل در بهشت
۳۰۳	چیستی جهنم
۳۰۶	راز آفرینش جهنم
۳۱۰	خلود و جاودانگی جهنم
۳۱۷	شفاعت یا آخرین ستیغ امید
۳۲۵	كتاب نامه

مقدمه ناشر

ایمان به «الله تبارک و تعالی» و «روز جزا» دو اصل اساسی و دو رکن بنیادین در دعوت پیامبران علیهم السلام بوده است.

از میان این دو اصل اعتقادی پیامبر به آنها سازنده شخصیت اهل ایمان است، ایمان به معاد و روز حساب و زندگی خارج از دنیا در سرای باقی از ویژگی خاصی برخوردار است و در آیات فراوانی از قرآن کریم در آن سخن به میان آمده و اولیاء دین در گفتار و رفتار خود، توجه زیادی به معاد و روز حساب داشته‌اند.

عالمان ربانی در پرتو آموزه‌های قرآن و عترت و با تمسک به تقلین به تبیین معارف الهی پرداخته‌اند، و در این میان نه تنها متکلمان اسلامی که وظیفه خود را تبیین اعتقادات و دفاع از آنها تعریف کرده‌اند، به توحید و معاد به عنوان دو اصل بنیادین اعتقادی پرداخته‌اند؛ که فلاسفه و عرفای اسلامی در مقیاسی عمیق‌تر به «خداشناسی» و «انجام شناسی» توجه کرده و ابعاد و زوایای آن را شکافته‌اند.

عرفای اسلامی در دو مسئله بسیار سخن گفته‌اند؛ «توحید» و «موحد» یعنی شناخت حضرت حق و ابعاد وجودی انسان کامل و نشأت او. فلاسفه نیز علاوه بر مباحث مربوط به ذات، صفات و افعال واجب الوجود؛ به صورت مستقل و مستوفی از «معاد» سخن به میان آورده‌اند. صدر المتألهین علیهم السلام در آثار خود، فراوان از معاد و سرانجام سیر

ب □ انجام شناسی تطبیقی

انسان سخن گفته، به گونه‌ای که یک جلد از مجلدات اثر گرانسینگ الاسفار الاربعه درباره «معد» می‌باشد.

امام خمینی(س) حکیمی عارف است که حتی فراتر از رویکرد صدرایی و در افقی برتر، به تبیین این معارف پرداخته است، به طوری که از آثار پر تعداد ایشان، دو جلد حاجیم، مطالب مربوط به «معد» جمع‌آوری، تدوین و منتشر شده است.

در پژوهش پیش‌رو، محقق ارجمند جناب حجت‌الاسلام و المسلمین محمد امین صادقی ارزگانی، با تلاشی قابل تقدیر کوشیده است به صورت تطبیقی و مقایسه‌ای مسئله مهم و اثرگذار معد و انجام شناسی را از دیدگاه ملاصدرا^{ره} و امام خمینی(س) بررسی کند. با تشکی از زحمات ایشان، نتیجه تلاش علمی او تقدیم شما خوانندگان گرامی می‌شود.

مؤسسه تبلیغات اسلامی نشر آثار امام خمینی(س)

معاونت پژوهش - دفتر قم